

for sig, vil jo i Reglen Dommerens Forhandling med den Paagældende kunne indskrænktes til at spørge, om han hører til vedkommende Trossamfund eller ikke, han behøver i Reglen ikke at trænge nærmere ind paa ham for at komme efter, hvilke moralske eller religiøse Forestillinger, han forbinder med Oden, spørge ham ud i den Henseende eller foreholde ham, hvad han ved andre Leiligheder har sagt. Jeg vil ikke negte, at der kan forekomme Tilfælde, hvor det kan finde Sted, men i Reglen vil det ikke ske; i Reglen vil Dommeren kunne indskrænke sig til at spørge ham, om han hører til det kristne Trossamfund, i hvilket Tilfælde han bruger den almindelige Odsformular, eller om han f. Ex. hører til det jødiske, i hvilket Tilfælde han bruger den for Jøderne forestrevede. Dermed vil Sagen saa i Almindelighed være bragt til Ende. Naar man derimod skal ind paa Odsformularer, der ikke skulle være konfessionelle, møder man mange Vanskeligheder i denne Retning. Gitten udsætter man sig for — saaledes som de ærede Forslagsstillere —, at man ikke har nogen Od eller ialtsald slet ikke veed, hvad man har, eller ogsaa stiller man et Minimum op, som let vil kunne føre til den Slags vanskelige Forhandlinger, som naanlig ville kunne komme frem, naar en dannet Mand staar overfor en Dommer, i hvilket Tilfælde det meget ofte vil kunne ende i en hel Disput, saa at tilsidst ingen af dem rigtig veed, hvor de egentlig ere. Jeg sigter navnlig til den Bei, man er slaaget ind paa i Lydstland. Der har man opgivet de konfessionelle Oder, men indført en Od ved Gud. Man spørger: saasandt hjælpe mig Gud, hvilket maa betydte en personlig Gud, en Gud, som man tror, kan hjælpe En. Naar Odsformularen er saaledes, maa jeg vel indrømme, at man ikke kan negte, at man har en virkelig Od; men jeg ser ikke rettere, end at man, naar man saaledes kommer udenfor det konfessionelle Gebet, kommer ind paa mange Vanskeligheder, hvor der hvert Dieblit kan opstaa en Forhandling mellem Dommeren og den, som skal aflægge Oden, om hans religiøse Standpunkt og om, hvad han mener med „Gud“. Det er derfor en af de mange Fordele, som de konfessionelle Oder have, at de i mange Tilfælde ville kunne afværge denne Trængen ind paa den Enkelte, som jo altid vækker saa meget ondt Blod. Dette er jo netop Noget, som det ærede Medlem fra Svendborg Amts 6te Valgtreds (Brandes) selv afgiver Exempel paa. Jeg skal her i Forbigaaende gjøre det ærede Medlem opmærksom paa, at, naar han spurgte mig, hvorledes jeg troede, at Mill kunde aflægge den Od, der skal aflægges for at blive Parlaments-

medlem, saa vil jeg svare dertil, at jeg tror, at Mill, naar man havde spurgt ham, vilde have svaret omtrent det Samme, som det ærede Medlem sagde: Det kommer ikke Oder ved, jeg aflægge Oden efter den gængse Formular, og saa kommer Resten iøvrigt ikke Andre ved, jeg har aflagt den for den engelske Kirke forestrevede Odsformular, og dermed er denne Sag forbi. Jeg vil ikke fordybe mig i Enkelthederne overfor dette Lovforslag, fordi jeg ikke vil have Udseende af at hæfte mig i Bagateller ved de Indvendinger, jeg her gjør. Ellers er der ganske vist mange Besynderligheder i det Enkelte. Jeg tror, at man har Ret i den Bemærkning, at det bliver meget vanskeligt at sige, hvad de moralske Følger af en falsk Od ere ganske i Almindelighed; det tror jeg bliver meget vanskeligt at foreholde eller forklare Nogen. Jeg tror ogsaa, at den anden Sætning i Lovforslaget, hvis Tanke jeg meget godt forstaar, ikke er heldig udtrykt og mulig endoglax hører til den Slags Ting, man helst ikke bør sige, for ikke ligesom at opfordre til at komme for meget ind derpaa; thi det er indlysende, at det vilde være meget uheldigt, om man skulde komme ind paa den subsidiære Ods Brug, blot fordi der er et eller andet Punkt, hvori Vedkommende kan være uenig med det Trossamfunds Dogmer, han ellers regner sig at høre til, og hvis den blot skulde sigte til de Tilfælde, hvor en Mand siger: Jeg tror slet ikke paa noget af det, saa er Bestemmelsen meget lidet praktisk, fordi jeg gaar ud fra, at saa vil han ikke være Medlem af dette Trossamfund, saa vil han afgive den Erklæring, at det er han ikke. Jeg omtaler dette, fordi det er berørt af en anden Taler; derfor vil jeg udtale, at jeg er enig i, at det ikke er nogen praktisk heldig Bestemmelse, der let vil kunne føre til mislige Forhandlinger. Hvad det sidste Stykke af Lovforslaget angaar, tror jeg ogsaa atter, at man kan gjøre den Bemærkning, at den Formaning eller den Undersøgelse fra Dommerens Side, som skal gaa ud paa at komme under Veir med, hvorledes Vedkommendes Forhold er til den for hans Trossamfund almindelige Odsformular, ogsaa let kan fremkalde mange Misligheder. Jeg tror, at det ærede Medlem fra Svendborg neppe kjender tilstrækkeligt til den nuværende Lovgivning, naar han afviste det som en aldeles uberettiget Tanke, at Dommeren overhovedet skulde have Lov til at udsørge et Vidne noget nærmere om hans Forhold til Oden. Det er jo slet ikke saa. Den bestaaende Lovgivning, nemlig Forordningen af 17de April 1833, paalægger Dommeren, at han skal forvisse sig om, at Bidnet forstaar Odens Sællighed. Men forresten kan jeg nok sympathisere med endel af det, den ærede Taler bemærkede;